

Briselē, 2020. gada 28. februārī
(OR. en)

6426/20

**Starpiestāžu lieta:
2019/0152(COD)**

**RECH 83
COMPET 95
EDUC 81
CODEC 142**

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Iepriekš. dok. Nr.:	6137/20 + COR1 + ADD1
K-ijas dok. Nr.:	11227/19+ADD1
Temats:	Pielikums dokumentam – Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta (EIT) stratēģisko inovāciju programma <i>daļēja vispārēja pieeja</i>

Pielikumā pievienots daļējas vispārējas pieejas teksts attiecībā uz pielikumu Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta (EIT) stratēģisko inovāciju programmai, kuru Konkurētspējas padome pieņēma 2020. gada 28. februāra sanāksmē.

**PIELIKUMS PRIEKŠLIKUMĀ EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES LĒMUMAM
PAR EIROPAS INOVĀCIJU UN TEHNOLOĢIJU INSTITŪTA (EIT) STRATĒĢISKO
INOVĀCIJU PROGRAMMU 2021.–2027. GADAM: EIROPAS INOVĀCIJAS TALANTA
UN SPĒJU SEKMĒŠANA**

PIELIKUMS

Saturs

1.	Ievads	9
1.1.	Konteksts	10
1.2.	Galvenās problēmas	12
1.3.	Nozīme programmā "Apvārsnis Eiropa"	13
2.	Augstāki mērķi: EIT stratēģija 2021.–2027. gadā	15
2.1.	EIT konkrētie mērķi	16
3.	Eiropas inovācijas talanta un spēju sekmēšana: pamatdarbības	16
3.1.	Atbalsts esošajām ZIK	17
3.2.	ZIK reģionālās ietekmes palielināšana	18
3.3.	Jaunu ZIK izveide	20
3.4.	Atbalsts uzņēmējdarbības un inovācijas spējām augstākajā izglītībā	21
3.5.	Transversālas EIT darbības	24
3.5.1.	Saziņa	24
3.5.2.	Labas prakses apzināšana un apmaiņa ar ieinteresētajām personām	26
3.5.3.	Starptautiskā sadarbība	27
3.6.	Darbības nodrošināšana: darbības režīms	27

3.6.1.	ZIK darbības modelis.....	28
3.6.2.	ZIK finansēšanas modelis	30
3.6.3.	EIT attiecības ar ZIK pēc partnerības pamatnolīguma izbeigšanas	33
3.7.	Sinergija un papildināmība ar citām programmām.....	33
4.	Resursi	36
4.1.	Budžeta vajadzības	36
4.2.	Ietekme (pārraudzība un izvērtēšana)	38
4.2.1.	Ziņošana un pārraudzība	38
4.2.2.	Izvērtēšana, starpposma pārskatīšana un visaptveroša novērtēšana	42
5.	1.A pielikums.....	44
6.	1.B pielikums	44

1. IEVADS

Šī stratēģiskā inovāciju programma (SIP) nosaka Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta (EIT) prioritārās jomas un stratēģiju laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam. Tajā ir definēti tās mērķi, pamatdarbības, darbības režīms, gaidāmie rezultāti un vajadzīgie resursi. SIP nodrošina nepieciešamo EIT saskaņotību ar [priekšlikumu programmai "Apvārsnis Eiropa"], kas ir Savienības pamatprogramma pētniecības un inovācijas atbalstam laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam.

2021.–2027. gada SIP izmantots ietekmes novērtējums, ko veikusi Eiropas Komisija. Tajā ir ņemts vērā SIP projekts, ko EIT valde 2017. gada 20. decembrī iesniedza Eiropas Komisijai saskaņā ar EIT regulu ¹. SIP arī atspoguļo Eiropas Komisijas jauno, 2018. gada jūnija [priekšlikumu programmai "Apvārsnis Eiropa"] un jo īpaši EIT izšķirošo nozīmi pīlārā ["Atvērtās inovācijas"] (III pīlārs) un tā ieguldījumu globālo problēmu risināšanā, tostarp izvirzīto klimata mērķu sasniegšanā, kā arī Eiropas rūpniecības konkurētspējas (II pīlārs) un zinātnes izcilības (I pīlārs) panākšanā. SIP pamatojas uz pieredzi, kas gūta EIT darbības pēdējos gados, un rezultātiem, kas saņemti plašā apspriešanās procesā ar galvenajām ieinteresētajām personām.

SIP ir ņemta vērā programmas "Apvārsnis Eiropa" stratēģiskā plānošana, lai nodrošinātu saskaņotību ar pamatprogrammas darbībām, kā arī sinerģija ar citām attiecīgajām Savienības programmām un atbilstība ES prioritātēm un saistībām, tostarp tām, kas saistītas ar Eiropas zaļo kursu. Tās mērķis ir arī palielināt papildināmību un sinerģiju ar valstu un reģionālajām finansējuma programmām un prioritātēm.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 294/2008 (2008. gada 11. marts) par Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta izveidi (OV L 97, 9.4.2008., 1. lpp.). Grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1292/2013 (2013. gada 11. decembris) (OV L 347, 11.12.2013., 174. lpp.).

1.1. Konteksts

EIT tika izveidots 2008. gadā ar mērķi sekmēt ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi un konkurētspēju, stiprinot dalībvalstu un Eiropas Savienības spējas inovāciju jomā. Tas aizsāka integrēt izglītību, uzņēmējdarbību un pētniecību (zinību triāde), īpaši uzsverot uzņēmējdarbības talantu un inovācijas prasmes.

EIT galvenokārt darbojas zināšanu un inovāciju kopienās (ZIK), kas ir programmā "Apvārsnis Eiropa" minētās lielapmēra Eiropas partnerības starp izglītības un mācību iestādēm, uzņēmējdarbības un pētniecības organizācijām. Patlaban ir astoņas ZIK, kas darbojas šādās jomās: klimata pārmaiņas, digitālā pārveide, enerģija, pārtika, veselība, izejvielas, mobilitāte pilsētās un ražošana ar pievienoto vērtību.

Katra ZIK ir organizēta sadarbības centros (SC ²), kuru mērķis ir darboties kā ģeogrāfiskajiem centriem, kur praktiski integrē zinību triādes. Šie centri ir organizēti un strukturēti saskaņā ar attiecīgo valsts un reģionālo inovācijas kopainu, un to pamatā ir Eiropas mēroga tīkls, ko veido ZIK partneru esošās laboratorijas, biroji vai akadēmiskie centri.

ZIK mērķis ir pārvaldīt zinību triādes darbību portfeļus, izmantojot:

- *izglītības un apmācības pasākumus* ar spēcīgiem uzņēmējdarbības elementiem, kas paredzēti, lai apmācītu nākamās paaudzes talantus, tostarp, lai izstrādātu un īstenotu programmas, kurām ir piešķirta EIT zīme ³, jo īpaši maģistra un doktora grāda līmenī. EIT izglītības programmai ir būtiska nozīme īpaši uz uzņēmējdarbību orientētu un kvalificētu novatoru attīstībā.

² Sadarbības centrs ir fizisks centrs, kas starp zinību triādes dalībniekiem veicina saiknes un aktīvu sadarbību un darbojas kā zināšanu apmaiņas kontaktpunkts, ar kura starpniecību ZIK partneri var piekļūt iekārtām un speciālajām zināšanām, kas ir vajadzīgas to kopējo mērķu sasniegšanai.

³ EIT zīme ir kvalitātes zīme, ko EIT piešķir ZIK izglītības programmai, kura atbilst konkrētiem kvalitātes kritērijiem, kas *inter alia* ir saistīti ar uzņēmējdarbības izglītību un inovatīvām mācību programmām "mācīties darot".

- *darbības, kas atbalsta inovāciju* un ir paredzētas, lai izstrādātu inovatīvus produktus, procesus un pakalpojumus, kuri pievēršas konkrētām uzņēmējdarbības iespējām;
- *uzņēmumu izveides un atbalsta darbības*, piemēram, paātrinātājsistēmas, kas palīdz uzņēmējiem pārvērst savas idejas veiksmīgos uzņēmumos un paātrināt izaugsmes procesu.

Iezīme, ar ko EIT salīdzinoši atšķiras no citiem inovācijas instrumentiem, ir koncentrēšanās uz globālām problēmām ar zinību triādes integrācijas palīdzību, augstākās izglītības darbības integrējot inovācijas vērtību ķēdē. EIT pieeja veicina gan papildinošas, gan kardināli jaunas inovācijas, efektīvi novēršot tirgus nepilnības un palīdzot pārveidot nozares. Šī pieeja ļauj izveidot ilgtermiņa uzņēmējdarbības stratēģijas globālu problēmu risināšanai un palīdz radīt pamatnosacījumus, kas ir būtiski labi funkcionējošas inovācijas ekosistēmas izaugsmei un inovāciju uzplaukumam. EIT ir arī noteicis ZIK mērķi panākt finansiālu stabilitāti, un tā ir unikāla iezīme ar mērķi izveidot uz uzņēmējdarbību un rezultātu orientētu inovācijas instrumentu. Saistībā ar minēto ZIK ir jāizstrādā un jāīsteno ieņēmumu radīšanas stratēģijas, lai pēc dotācijas nolīgumos noteiktā perioda saglabātu savu inovācijas ekosistēmu un zinību triādes darbības.

Tādējādi EIT piedāvā dinamisku platformu tādu ZIK izveidei, paplašināšanai, pārraudzībai un atbalstam, kurām ir liela tīkla ietekme un pozitīva netiešā ietekme. Pirmās paaudzes ZIK (EIT *Digital*, EIT *Climate-KIC* un EIT *InnoEnergy*), kas sāka darboties 2009. gadā, ir stabilas un pieredzējušas, un pēc 2024. gada tiek izbeigti to partnerības pamatnolīgumi saskaņā ar maksimālo dotācijas ilgumu. Otrās un trešās paaudzes ZIK (EIT *Health* un EIT *Raw Materials* (2014), EIT *Food* (2016)) vēl tiek pilnveidotas. 2019. gadā darbību sāka divas 2018. gada decembrī izraudzītās ZIK – EIT *Urban Mobility* un EIT *Manufacturing*.

Līdz 2019. gadam astoņās EIT zināšanu un inovāciju kopienās piedalījās vairāk nekā 600 uzņēmumu, 250 AII, 200 pētniecības organizāciju un vairāk nekā 50 pilsoniskās sabiedrības organizāciju un iestāžu.

Tā kā starp reģioniem Eiropā joprojām pastāv snieguma atšķirības inovācijas jomā, EIT 2014. gadā izveidoja reģionālu inovācijas shēmu (RIS), lai paplašinātu reģionālo iesaistīšanu valstīs, kurās inovācija notiek viduvēji un pieticīgi. Ar RIS starpniecību EIT ir paplašinājis savas darbības visā Eiropā un tām valstīm (un tajās esošajiem reģioniem), kuru sniegums inovācijas jomā ir pieticīgs un viduvējs, kā noteikts Eiropas inovācijas rezultātu pārskatā, piedāvā iespējas kā ZIK kopienas daļai iesaistīties zinību triādes darbībās.

1.2 Galvenās problēmas

Pēdējās desmitgades laikā inovācijas temps ir strauji paātrinājies. Inovācija pārveido ekonomikas nozares, sagrauj pastāvošus uzņēmumus un rada vēl nebijušas iespējas. Tā kā pasaules ekonomiskā kārtība mainās un starptautiskā konkurence aug, pieaug arī ES atkarība no talantiem un tās inovācijas spējām. Kopīga izstrāde, sadarbība un līdzradīšana, kas pastāv dažādās disciplīnās un apvieno izglītību, uzņēmējdarbību un pētniecību, vēl nekad nav bijusi tik svarīga kā pašlaik, lai palīdzētu risināt globālas problēmas, kas ir saistītas ar klimata pārmaiņām, bioloģiskās daudzveidības zudumu un dabas resursu izmantošanu neilgtspējīgā veidā, digitālo un sociālo pārveidi, demogrāfiskajām izmaiņām vai veselības aprūpes un pārtikas nākotni.

Pirmkārt, mūsdienu ekonomiku arvien vairāk virza cilvēku un organizāciju prasmes un spējas idejas pārvērst produktos un pakalpojumos. Inovācijas prasmēm un uzņēmējdarbības kultūrai šodien ir izšķiroša nozīme, jo īpaši tehnoloģiju un zinātnes jomā, bet arvien vairāk arī citās nozarēs. Ir ļoti svarīgi vēl vairāk palielināt augstākās izglītības iestāžu inovācijas spējas visā Savienībā. EIT ir unikālā iespēja šos mērķus panākt programmas "Apvārsnis Eiropa" ietvaros.

Otrkārt, fiziskais tuvums ir viens no galvenajiem inovācijas veicināšanas faktoriem. Lai veicinātu mijiedarbību starp uzņēmumiem, akadēmiskajām aprindām, pētniecības organizācijām, valdībām un privātpersonām, būtiska nozīme ir iniciatīvām, kuru mērķis ir attīstīt inovācijas tīklus un sniegt pakalpojumus, kas atbalsta zināšanu radīšanu, apmaiņu un pārnesi. Tomēr visā ES pētniecības un inovācijas sniegums, kas atspoguļots ikgadējā Eiropas inovācijas rezultātu pārskatā, ievērojami atšķiras. Ir ļoti svarīgi, lai inovācija būtu iekļaujoša un sakņotos vietējās teritorijās. EIT darbības ir ļoti piemērotas, lai palīdzētu stiprināt vietējās inovācijas ekosistēmas, kurām ir izteikta Eiropas dimensija.

Visbeidzot, dinamiskas inovācijas ekosistēmas prasa zināšanu, infrastruktūras un talanta kombināciju. Ir jāparedz pamatnosacījumi sadarbībai starp Eiropas pētniecību, izglītību un inovāciju, kā arī jārada spēcīga sinerģija, lai nodrošinātu pienācīgus un efektīvus ieguldījumus pētniecībā un inovācijā. Zinību triādes integrēšanas pastiprināšana, izmantojot ZIK, tostarp, iesaistot jaunus partnerus, ir drošs veids, kā veicināt inovācijai labvēlīgu vidi, un tas ir viens no EIT vadmērķiem.

1. 3. Nozīme programmā "Apvārsnis Eiropa"

Ar [priekšlikumu programmai "Apvārsnis Eiropa"] jaunai pētniecības un inovācijas pamatprogrammai 2021.–2027. gadam Eiropas Komisija ir paudusi stingru apņemšanos vēl vairāk palielināt Eiropas inovācijas potenciālu, lai spētu reaģēt uz problēmām nākotnē. EIT iekļaušana [priekšlikuma programmai "Apvārsnis Eiropa"] [pīlārā "Inovatīvā Eiropa"] pastiprina tā īpašo nozīmi inovācijas veicināšanā, apvienojot uzņēmumus, izglītību, pētniecību, valsts iestādes un pilsonisko sabiedrību. [Priekšlikums programmai "Apvārsnis Eiropa"] atspoguļo arvien plašāko ES mērķu vērienu inovācijas jomā un nepieciešamību tos īstenot.

Programmas "Apvārsnis Eiropa" stratēģiskās plānošanas procesa mērķis ir nodrošināt saskaņotību starp EIT darbībām un pārējo programmas "Apvārsnis Eiropa" daļu. EIT sniedz ieguldījumu Eiropas partnerību stratēģiskās koordinācijas procesā. EIT turpina stiprināt inovācijas ekosistēmas, kas palīdz risināt globālas problēmas, veicinot zinību triādes integrāciju ZIK darbības tematiskajās jomās.

Cieša sinerģija –, ko panāk arī ar sadarbību pārvaldības līmenī, – starp EIT un Eiropas Inovācijas padomi (EIP) būs izšķiroša pīlāra ["Inovatīvā Eiropa"] ietekmei. EIT un EIP īstēnos papildinošas darbības, kuru mērķis ir racionalizēt atbalstu, ko sniedz novatoriskiem uzņēmumiem, tostarp uzņēmējdarbības pāātrināšanas pakalpojumus un apmācību.

EIP var palīdzēt strauji izvērsties ZIK atbalstītiem jaunuzņēmumiem ar lielu izaugsmes potenciālu. Jo īpaši inovatīvākie ZIK atbalstītie uzņēmumi, ja tos atlasījusi EIP, var gūt labumu no atbalsta, ko piedāvā EIP instruments *Accelerator*, un/vai no finanšu atbalsta, ko piedāvā "*InvestEU*" instrumenti. Turklāt EIT atvieglēs EIP atbalsta saņēmēju piekļuvi ZIK inovācijas ekosistēmām un attiecīgajiem zinību triādes dalībniekiem. Tādējādi EIP atbalsta saņēmēji var aktīvi iesaistīties ZIK darbībās un izmantot ZIK pakalpojumus.

EIT nodrošinās saskaņotību ar programmas "Apvārsnis Eiropa" Eiropas inovācijas ekosistēmu virzienu. Jo īpaši, lai novērstu dublēšanos un nodrošinātu darbību saskaņotību un papildināmību, EIT aktīvi piedalīsies EIP foruma darbībās un izveidos saiknes starp EIT kopienu un attiecīgajām darbībām, ar kurām atbalsta inovācijas ekosistēmas.

EIT nodrošinās ciešāku sinerģiju arī ar pīlāra ["Zinātnes izcilība"] programmām un iniciatīvām, lai pāātrinātu no fundamentāliem zinātnes pētījumiem iegūtu zināšanu pārņemšanu uz konkrētiem lietojumiem, kas dod labumu sabiedrībai. Jo īpaši saistībā ar Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktajām darbībām (*MSCA*) EIT sadarbosies inovācijas attīstības un *MSCA* stipendiātu uzņēmējdarbības prasmju pilnveidošanas jomā visos viņu karjera posmos.

EIT palīdzēs īstenot pīlāru ["Globālas problēmas un Eiropas rūpniecības konkurētspējas prioritātes"] un papildinās attiecīgās darbības, lai risinātu globālas problēmas un palielinātu ES konkurētspēju pasaules mērogā. Jo īpaši ar ZIK starpniecību EIT centīsies sniegt ieguldījumu attiecīgajos uzdevumos un tematiskajās kopās, kā arī citās Eiropas partnerībās, piemēram, atbalstot pieprasījuma puses pasākumus un sniedzot izmantošanas pakalpojumus, lai veicinātu tehnoloģiju pārnesi un paātrinātu sasniegto rezultātu komercializāciju.

Tiks arī izpētīts, kāda sinerģija ir iespējama starp programmas "Apvārsnis Eiropa" daļu "Dalības paplašināšana un Eiropas pētniecības telpas stiprināšana" un EIT atbalstītajām iesaistīšanas darbībām. Īpaši tās vienības, kurām ir paredzēta "Apvārsnis Eiropa" daļa "Dalības paplašināšana un Eiropas pētniecības telpas stiprināšana", varēs izmantot EIT speciālās zināšanas un atbalstu, kā arī varēs to izmantot EIT iesaistīšanas darbībām.

2. AUGSTĀKI MĒRĶI: EIT STRATĒGIJA 2021.–2027. GADĀ

Laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam EIT sinerģijā ar pārējo pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" daļu un Savienības programmām turpinās atbalstīt ZIK, lai stiprinātu inovācijas ekosistēmas, kas palīdz risināt globālas problēmas. Tas tiks darīts, sekmējot izglītības, pētniecības un uzņēmējdarbības integrāciju, tādējādi radot inovācijai labvēlīgu vidi un veicinot un atbalstot jaunu uzņēmēju paaudzi, palīdzot arī novērst no dzimuma atkarīgas atšķirības uzņēmējdarbības jomā un stimulējot inovatīvu uzņēmumu izveidi ciešā sinerģijā un papildināmībā ar EIP. To darot uz [priekšlikumā programmai "Apvārsnis Eiropa"] definēto galveno darbības jomu pamata, EIT jo īpaši:

- 1) stiprinās ilgtspējīgas inovācijas ekosistēmas Eiropā;
- 2) sekmēs inovāciju un uzņēmējdarbības prasmes no mūžizglītības viedokļa;
- 3) ieviesīs tirgū jaunus risinājumus, lai vērstos pret globālām problēmām;
- 4) nodrošinās sinerģiju un pievienoto vērtību programmā "Apvārsnis Eiropa".

2.1. EIT konkrētie mērķi

Ņemot vērā konstatētās problēmas, ar kurām EIT saskaras, un lai palīdzētu sasniegt iepriekš minētos vispārējos mērķus, kas EIT noteikti [priekšlikumā programmai "Apvārsnis Eiropa"], EIT konkrētie mērķi laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam ir šādi:

- a) palielināt ZIK pieejamību un ietekmi un zinību triādes integrāciju visā Savienībā;
- b) palielināt augstākās izglītības nozares uzņēmējdarbības un inovācijas spējas, veicinot un atbalstot institucionālas pārmaiņas augstākās izglītības iestādēs (AII) un to integrāciju inovācijas ekosistēmās;
- c) paplašināt EIT un tā ZIK reģionālo un vietējo iesaistīšanu, lai novērstu atšķirības inovācijas spējās un uzlabotu zināšanu un inovācijas izplatīšanu visā Savienībā.

Īstenojot minētos mērķus, EIT palīdzēs tādējādi kopumā sasniegt programmas "Apvārsnis Eiropa" rezultātus zinātnes, ekonomikas/tehnoloģiju un sabiedrības jomā.

3. EIROPAS INOVĀCIJAS TALANTA UN SPĒJU SEKMĒŠANA: PAMATDARBĪBAS

EIT 2021.–2027. gada stratēģijā galvenā uzmanība tiek pievērsta darbībām, kurās EIT nodrošinās pievienoto vērtību ES līmenī un palīdzēs sasniegt programmas "Apvārsnis Eiropa" mērķus. Pirmkārt, EIT ar ZIK starpniecību turpinās atbalstīt inovācijas spējas un ekosistēmas visā Savienībā, to turpmāku attīstību, pieejamību jauniem partneriem un paplašināšanu. Otrkārt, balstoties uz pieredzi, kas gūta, integrējot zinību triādi, EIT, izmantojot ZIK, virza atbalstu uz uzņēmējdarbības un inovācijas spējām augstākās izglītības nozarē un šo spēju attīstību. Visbeidzot, izmantojot efektīvākus transversālus pasākumus, EIT cenšas nodrošināt savas ietekmes pieaugumu ES līmenī. Turklāt, lai palielinātu savu efektivitāti, lietderību un ietekmi, EIT uzlabo arī savas darbības.

3.1. Atbalsts esošajām ZIK

EIT stiprina inovācijas ekosistēmas, turpinādamas ar zinību triādes integrāciju ES, dalībvalstu, reģionālā un vietējā līmenī atbalstīt esošās ZIK globālu problēmu risināšanā. Lai veiktu šo uzdevumu, lielu EIT budžeta daļu paredzēts veltīt ZIK atbalstam, un EIT vēl vairāk nostiprinās savu platformu ZIK izveidei, izaugsmei, pārraudzībai un atbalstam. EIT nodrošina, lai ZIK turpinātu tiekties pēc finansiālas stabilitātes ar mērķi ilgākais 15 gadus panākt finansiālu neatkarību no EIT dotācijām, šim nolūkam piesaistot publiskā un privātā sektora investīcijas, vienlaikus uzmanības centrā paturot zinību triādes darbību integrāciju.

EIT nodrošina, lai ZIK izstrādātu un īstenotu stratēģiju, kas palīdz izveidot saskarnes, sadarbību un sinerģiju ar attiecīgajām Eiropas partnerībām, uzdevumiem un EIT, kā arī ar citām attiecīgajām Savienības iniciatīvām un programmām. Papildus finansiālam atbalstam EIT, pamatojoties uz gūto pieredzi, nodrošina ZIK stratēģisko uzraudzību, kā arī norādījumus par horizontāliem un specifiskiem jautājumiem.

EIT nosaka jomas ciešākai sadarbībai ZIK starpā stratēģiski un politiski relevantos jautājumos un veicina to. EIT pastiprinās ZIK koordināciju kopīgu interešu jomās, jo īpaši, sekmējot savstarpējo ZIK pieredzes un labas prakses apmaiņu, kā arī to sadarbību (savstarpējas ZIK darbības ⁴) gan tematiskos, gan horizontālos jautājumos. Savstarpējām ZIK darbībām ir vislielākais potenciāls tad, kad vairākas ZIK jau pievēršas kopējām ES politikas prioritātēm, kurām nav izveidotas īpašas ZIK. Lielu sinerģijas potenciālu rada dažādu ZIK apvienošana mērķtiecīgām kopīgām darbībām, kas sniedz abpusēju ieguvumu, un EIT veicina šādas darbības un aktīvi piedalās savstarpējo ZIK darbību satura un struktūras noteikšanā. EIT pārrauga savstarpējo ZIK darbību īstenošanu, kā arī sasniegtos rezultātus nolūkā padarīt šīs darbības par neatņemamu daļu ZIK stratēģijās. EIT arī veicina tādu kopīgu savstarpējo ZIK pakalpojumu izveidi, kuru mērķis ir kopīgi veikt visām ZIK kopējos darbības uzdevumus.

⁴ Savstarpējās ZIK darbības ir tās darbības, kuru mērķis ir veicināt ZIK sadarbību un sinerģiju, sekmēt starpdisciplināras pieejas plašāku piemērošanu un radīt kritisko masu ZIK starpā, lai risinātu kopīgu interešu jautājumus.

3.2. ZIK reģionālās ietekmes palielināšana

EIT turpina palielināt savu reģionālo ietekmi, vairojot ZIK pieejamību plašam potenciālo partneru un ieinteresēto personu lokam visā Savienībā un labāk formulējot ZIK reģionālo stratēģiju, tostarp saiknes ar attiecīgajām pārdomātas specializācijas stratēģijām. Jo īpaši EIT nodrošina, lai ZIK būtu iekļaujoša pieeja. ~~Katrai~~ ZIK būs jāizstrādā un jāīsteno stratēģija, kuras mērķis ir stiprināt attiecības ar valsts, reģionālajiem un vietējiem inovācijas dalībniekiem EIT aktīvi pārtrauga tās īstenošanu. "Vietai pielāgotu" inovācijas pieeju ir paredzēts iekļaut ZIK daudzgadu stratēģijā un uzņēmējdarbības plānā, un tai jābalstās uz ZIK SC (un RIS), tādējādi to nozīmi izmantojot kā iespēju piekļūt ZIK kopienai un sadarboties ar turpat esošiem partneriem, kā arī ar citiem vietējiem inovācijas dalībniekiem. ZIK attiecīgā gadījumā būtu jāapliecina saikne ar pārdomātas specializācijas stratēģijām un ar attiecīgo tematisko platformu un starpreģionu iniciatīvu darbībām, tostarp ar ESI fondu pārvaldības iestādēm. EIT pārtrauga arī to, kā SC un RIS vienības darbojas un kā tās integrējas vietējās inovācijas ekosistēmās.

EIT nodrošina, lai EIT RIS darbības tiktu izmantotas nolūkā piesaistīt potenciālus jaunus partnerus, kas vairo ZIK pievienoto vērtību, un vienkāršot to integrāciju, tādējādi paplašinot EIT izplatību visā Eiropā, un lai tās tiktu pilnībā integrētas ZIK daudzgadu stratēģijās. EIT reģionālās inovācijas shēma, ko vada EIT un īsteno ZIK, līdz šim ir darbojusies pēc brīvprātības principa. No 2021. gada EIT RIS darbības ir obligātas un kļūst par ZIK daudzgadu stratēģijas sastāvdaļu. EIT turpina ZIK sniegt norādes un atbalstu EIT RIS daudzgadu stratēģiju sagatavošanā un to īstenošanā. EIT RIS darbības turpināsies, atbalstot to valstu (un tajās esošo reģionu) inovācijas spējas, kurām saskaņā ar Eiropas inovācijas rezultātu pārskatu ⁵ inovācijas jomā ir peticīgs un viduvējs sniegums, kā arī tālākos reģionus, lai sekmētu to integrāciju ZIK kopienās. EIT budžets, kas ir atvēlēts EIT RIS darbību īstenošanai, ir vismaz 10 % un ne vairāk kā 15 % no kopējā EIT finansējuma, kas ir paredzēts esošām un jaunām ZIK, tādējādi palielinot ZIK partneru skaitu no mērķa reģioniem.

Ar RIS atbalstīto darbību mērķis ir:

- uzlabot vietējās ekosistēmas inovācijas spējas, izmantojot spēju veidošanas pasākumus un ciešāku mijiedarbību starp vietējās zinību triādes inovācijas dalībniekiem (piemēram, kopām, tīkliem, valsts iestādēm, AII, pētniecības organizācijām, PIA iestādēm, MVU) un to darbībām;
- palīdzēt sasniegt mērķi – piesaistīt jaunus partnerus ZIK un saistīt vietējās inovācijas ekosistēmas ar visas Eiropas inovācijas ekosistēmām.

⁵ Laikposmā no 2021. gada līdz 2024. gadam uz EIT RIS darbībām ir tiesīgas pieteikties tās valstis, kuras vismaz vienā no trim Eiropas inovācijas rezultātu pārskata (*EIS*) gada ziņojumiem, kas izdoti 2018. gadā, 2019. gadā un 2020. gadā, ir minētas kā valstis, kurās inovācija notiek "viduvēji" vai "peticīgi". Laikposmā no 2025. līdz 2027. gadam uz EIT RIS darbībām ir tiesīgas pieteikties tās valstis, kuras vismaz vienā no trim Eiropas inovācijas rezultātu pārskata (*EIS*) gada ziņojumiem, kas izdoti 2021., 2022. un 2023. gadā, ir norādītas kā valstis, kurās inovācija notiek "viduvēji" vai "peticīgi".

3.3. *Jaunu ZIK izveide*

Lai palīdzētu risināt jaunas un potenciālas globālas problēmas, EIT izsludina uzaicinājumus izveidot jaunas ZIK izvēlētās stratēģiskas nozīmes tematiskajās jomās, sākot ar ZIK kultūras un radošo nozaru jomā.

Prioritārā joma ZIK izveidei 2023. gadā un iespējamo prioritāro jomu saraksts otrajai jaunai ZIK 2026. gadā ir izklāstīts šīs SIP 1.A pielikumā.

Pamatojoties uz EIT valdes priekšlikumu un tā analīzi, ir ierosināts 2022. gadā publicēt uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus, lai 2023. gadā izveidotu pirmo ZIK kultūras un radošo nozaru (KRN) jomā. Šai prioritārajai jomai ir vislielākā papildināmība ar astoņām ZIK, kuras EIT jau ir izveidojis, kā arī ar iespējamām prioritārām jomām citām Eiropas partnerībām, kas tiks sāktas programmas "Apvārsnis Eiropa" ietvaros. Šīs SIP 1.B pielikumā ir iekļauta fakta lapa, kurā apkopota informācija par kultūras un radošo nozaru jomas problēmām un turpmākās ZIK gaidāmo ietekmi.

Ņemot vērā ierosināto EIT budžetu, otru jauno ZIK varētu izveidot 2026. gadā, uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus publicējot 2025. gadā. Tādēļ Komisija līdz 2024. gadam izvērtēs iespējamo prioritāro jomu saraksta relevanci 1.A pielikumā un attiecīgā gadījumā var iesniegt priekšlikumu grozījumam 1.A pielikumā un 1.B pielikumā, ņemot vērā EIT valdes ieguldījumu, kā arī programmas "Apvārsnis Eiropa" stratēģiskās plānošanas procesu.

Ja papildus EIT budžetam kļūtu pieejams papildu budžets, tad, ievērojot iepriekš minēto procedūru, varētu noteikt citas jaunas prioritārās jomas potenciāliem jauniem ZIK.

Kritēriji jaunās ZIK atlasei tiek saskaņoti ar Eiropas partnerību atlases kritērijiem, kas noteikti "Apvārsnis Eiropa" regulas III pielikumā, tostarp pieejamība, pārredzamība, ES pievienotā vērtība, saskaņotība un sinerģija. Minētos kritērijus iekļauj ZIK uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus un novērtē izvērtēšanas laikā. Jaunās ZIK atbalstīs arī ES politikas prioritāšu, piemēram, uzdevumu un ilgtspējīgas attīstības mērķu, īstenošanu.

3.4. Atbalsts uzņēmējdarbības un inovācijas spējām augstākajā izglītībā

Sadarbībā ar Komisiju EIT no 2021. gada izstrādā un sāk izmēģinājuma projektu, ar ko atbalsta inovācijas spēju attīstību augstākajā izglītībā un ko īsteno ar ZIK starpniecību.

Izmantojot zinību triādes integrēšanas modeli, EIT pārvar plaisu, kas pastāv starp augstāko izglītību, pētniecību un inovāciju. Proti, EIT ir būtisks instruments cilvēkkapitāla attīstībai, liekot uzsvāru uz izglītību uzņēmējdarbības jomā. Tomēr EIT ietekme ir jāizvērs plašāk, skarot ne tikai ZIK partnerus vien. Augstākās izglītības iestādēm visur Eiropā savā pieejā izglītībai, pētniecībai un sadarbībai ar uzņēmumiem un plašāku vietējo inovācijas ekosistēmu, tostarp pilsonisko sabiedrību, ir jābūt inovatīvām un uz uzņēmējdarbību vērstām. To var panākt ar skaidru stratēģiju, metodisku pamatu un resursu nodrošināšanu.

Darbības tiek īstenotas atklāti un pārredzami, lai vairotu inovācijas spējas augstākajā izglītībā, visā Savienībā koncentrējot tās galvenokārt uz AII, kuras nav ZIK partneres inovācijas vērtību ķēdēs un ekosistēmās. Darbības galvenokārt ir vērstas uz augstākās izglītības iestāžu spēju veidošanu, tostarp *inter alia* uz paraugprakses apmaiņu un īstenošanu zinību triādes integrēšanā (ieskaitot korporatīvu mācīšanos, konsultēšanu un mentorēšanu); rīcības plānu izstrādi par to, kā apmierināt apzinātās vajadzības tādās jomās kā inovāciju pārvaldība, jaunuzņēmumu izveide un attīstība, tehnoloģiju pārnese, tostarp intelektuālā īpašuma tiesību pārvaldība, cilvēku un organizācijas pārvaldība un sadarbība ar (vietējām) ieinteresētajām personām un pilsonisko sadarbību; kā arī inovācijas spēju attīstības rīcības plānu īstenošanu un turpmākajiem pasākumiem pēc tiem. Šajās darbībās ir iesaistīti arī citi zinību triādes dalībnieki (piem., PIA organizācijas, pētniecības un tehnoloģiju organizācijas, MVU un jaunuzņēmumi), un tās papildina EIT iesaistīšanos izglītībā un ir svarīga ZIK zinību triādes integrācijas darbību daļa. EIT veicina ciešāku sadarbību starp ZIK šajā iniciatīvā. Ar uzaicinājumā iekļaujamajiem atbilstības kritērijiem tiek nodrošināts, lai katrā projektā būtu pienācīgs tādu AII skaits, kas nav attiecīgajā ZIK. Mērķis ir panākt, lai EIT ietekme sniegtos tālāk par ZIK un palīdzētu veikt EIT galveno uzdevumu – veicināt ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi un konkurētspēju, stiprinot dalībvalstu inovācijas spējas. Tas atbilst programmas "Apvārsnis Eiropa" mērķiem sekmēt uzņēmējdarbības un inovācijas prasmes mūžizglītības perspektīvā, tostarp palielināt AII spējas visā Eiropā.

EIT atbalsts pamatosies arī uz tādām politikas iniciatīvām kā *HEInnovate* ⁶ un *RIIA* ⁷ sistēmas, kuras ir pierādījušas savu vērtību vairākās AII un dalībvalstīs visā ES. EIT ciešā sadarbībā ar Komisiju izstrādā atbalsta darbības, nodrošinot pilnīgu saskaņotību un papildināmību ar attiecīgajām darbībām programmā "Apvārsnis Eiropa", "*Erasmus*" un citās programmās. Pirmajos trīs gados tiek sīkāk izstrādāti un pilnveidoti konkrēti īstenošanas un izpildes mehānisma procesa aspekti, un šajā izmēģinājuma posmā tos pārbauda un izvērtē. Izmēģinājuma posma izvērtējumu veiks ārēji eksperti, un rezultātus paziņos dalībvalstu pārstāvju grupai. Pamatojoties uz šā izvērtējuma rezultātiem, valde lemj par to, vai darbība būtu jāturpina un jāpaplašina vai jāpārtrauc.

EIT valde veiks vadības un uzraudzības uzdevumus to darbību īstenošanā un pārraudzībā, kuras veiks ZIK. Īpaša uzmanība tiks pievērsta tam, lai nodrošinātu atklātu un iekļaujošu pieeju, ar kuru piesaista AII, pārsniedzot ZIK partneru loku, un kuras mērķis ir panākt plašu ģeogrāfisko pārklājumu; starpdisciplināru un starpnozaru pieeju; kā arī saikni ar relevantām pārdomātas specializācijas stratēģijām un EIT RIS.

⁶ *HEInnovate* ir politikas satvars, ko izstrādājusi Eiropas Komisija un ESAO. *HEInnovate* piedāvā AII metodiku, ar ko apzināt inovācijas spēju jomas, kuras nepieciešams turpmāk pilnveidot, un kas palīdzēs izstrādāt attiecīgas stratēģijas un darbības, lai panāktu vēlamu ietekmi. *HEInnovate* balstās uz pamatotiem metodoloģiskiem pierādījumiem ar astoņām spēju veidošanas jomām: vadība un pārvaldība; digitālā pārveide; organizatoriskā darbībspēja; uzņēmējdarbības mācīšana un apguve; uzņēmēju sagatavošana un atbalsts; zināšanu apmaiņa; internacionalizācija un ietekmes novērtēšana. ESAO ir publicējusi vairākus valstu ziņojumus par *HEInnovate*. Skatīt ESAO prasmju pētījumu sēriju tīmekļa vietnē: <https://www.oecd-ilibrary.org/education/>

⁷ Eiropas Komisija ir sagatavojusi reģionālās inovācijas ietekmes novērtējuma sistēmu (RIIA) kā pirmo posmu norādījumiem, kā novērtēt universitāšu inovācijas ietekmi, izstrādājot uz skaitliskiem rādītājiem balstītas gadījumizpētes. Inovācijas ietekmes novērtēšanu, piemēram, izmantojot *RIIA* sistēmu, varētu saistīt ar reģionāla, valsts vai ES līmeņa finansēšanas instrumentiem, kas balstīti uz inovācijas sniegumu.

EIT stiprina un paplašina EIT zīmes tvērumu, pārsniedzot ZIK robežas, lai iekļautu AII, kas piedalās attiecīgajā rīcībā. Iesaistot dalībniekus no visas zinību triādes, EIT savu atbalstu inovācijas spēju attīstīšanai augstākajā izglītībā cenšas piesaistīt EIT zīmei, ko patlaban piešķir ZIK izglītības programmām. Jo īpaši AII, kas piedalās, var tikt iesaistītas EIT zīmes izmantošanā.

EIT piešķir EIT zīmi arī plašāk mūžizglītības darbībām, kas iesaista un uzrunā plašāku mērķgrupu, proti, studentus, pieaugušos, kuri mācās, un iestādes (arī PIA iestādes), kas nav ZIK. **Sagaidāms, ka zīmes piemērošanai ārpus EIT kopienas būs strukturētāka ietekme visos līmeņos (individuālā, programmas un iestādes līmenī).** EIT arī pārrauga EIT zīmes piešķiršanu ZIK izglītības un mācību programmām un apzinās iedarbīgāku kvalitātes nodrošināšanas mehānismu, tostarp EIT zīmes ārējo atzīšanu un akreditāciju.

Lai šai darbībai nodrošinātu sekmes, EIT iesaistītajām AII sniedz īpašus norādījumus, speciālas zināšanas un konsultācijas. EIT mērķis jo īpaši būs AII tajās valstīs (un tajās esošajos reģionos), kurās inovācija notiek viduvēji un pieticīgi un kuras vēlas attīstīt savas inovācijas spējas, stiprināt savu inovācijas ietekmi un pārdomātas specializācijas stratēģijas.

3. 5. Transversālas EIT darbības

3.5.1. Saziņa

EIT saskaņā ar programmas "Apvārsnis Eiropa" saziņas pieeju cenšas uzlabot savu saziņu un pamanāmību galvenajām ieinteresētajām personām dalībvalstīs un nodrošina ES atbalsta pamanāmību. Palielinot ZIK skaitu un uzsākot jaunu darbību, kas atbalsta AII uzņēmējdarbības attīstību, EIT pastiprina centienus, lai to plašāk atpazītu kā inovācijas kvalitātes zīmolu. Šī uzlabotā saziņa ir īpaši svarīga iedzīvotājiem, jo EIT radītās inovācijas palīdz apliecināt konkrēto ietekmi, ko dod ES ieguldījumi ar Savienības pētniecības un inovācijas pamatprogrammas starpniecību.

EIT cenšas paplašināt pastāvošo ES informācijas tīklu izmantošanu un nodrošina to darbību koordināciju, lai sniegtu labākas konsultācijas un norādījumus potenciālajiem EIT ZIK partneriem. Lai nodrošinātu plašāku EIT piedāvāto iespēju izplatīšanu un labāku izpratni, EIT pastiprinās norādījumus un palīdzību aspektos, kas ir saistīti ar līdzdalību EIT ZIK visā Eiropā, pamatojoties uz esošajiem informācijas tīkliem un struktūrām visā Eiropā, īpaši uz programmas "Apvārsnis Eiropa" valstu kontaktpunktiem. Par konkrētu EIT valstu kontaktpunktu izveidi pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" struktūrā tiks lemts atbilstošā līmenī kopā ar Komisiju. Lai plašas ieinteresēto personu aprindas zinību triādē ES, valstu, reģionālā un vietējā līmenī būtu informētas par visiem EIT (un ZIK) uzaicinājumiem un finansētajiem projektiem, tie tiks iekļauti arī Eiropas finansējuma un konkursu iespēju portālā programmas "Apvārsnis Eiropa" ietvaros.

EIT vismaz divreiz gadā dalībvalstu pārstāvju grupām un ar tām saistītajiem Komisijas dienestiem organizē regulāras sanāksmes, lai nodrošinātu pienācīgu saziņu un informācijas plūsmu ar dalībvalstīm un ES līmenī. Dalībvalstis tiek regulāri pienācīgi informētas par EIT un ZIK sniegumu, panākumiem un darbībām. Turklāt dalībvalstu pārstāvju grupa dod EIT padomus stratēģiski svarīgos jautājumos. Dalībvalstu pārstāvju grupa kopā ar EIT nodrošina arī pienācīgu atbalstu, lai panāktu EIT atbalstīto darbību saistību ar valstu vai reģionālajām programmām un iniciatīvām un sekmētu to sinerģiju un lai dalītos informācijā par iespējamu valsts un/vai reģionālu līdzfinansējumu šādām darbībām.

EIT ar ieinteresēto personu foruma, EIT balvas un EIT Absolventu kopienas starpniecību turpina uzlabot savas darbības atpazīstamību iedzīvotāju un ieinteresēto personu kopienas vidū. Mērķis ir veicināt mijiedarbību ar zinību triādes dalībniekiem Eiropā un atzīt visdaudzsološākos uzņēmējus un novatorus Eiropā.

EIT turpina virzīt un sniegt stratēģiskus norādījumus EIT Absolventu kopienai ⁸ (sadarbībā ar EIT Absolventu kopienas valdi), lai maksimāli palielinātu tās uzņēmējdarbības un sociālo ietekmi un pastāvīgu tās dalībnieku iesaistīšanos EIT atbalstītajās darbībās. Laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam šī kopiena turpinās augt, un tajā būs arī absolventi, kas piedalīsies darbībās, ar ko atbalsta AII inovācijas spējas.

3.5.2. *Labas prakses apzināšana un apmaiņa ar ieinteresētajām personām*

EIT apzina, kodificē un efektīvi apmainās ar EIT finansētajās darbībās apgūto un tur gūto labo praksi un sadarbojas ES dalībvalstu iestādēm gan valsts, gan reģionu līmenī un ar Komisiju, izveidojot strukturētu dialogu un koordinējot pūliņus, lai apzinātu labu praksi un apgūto, dalītos tajos un tos izplatītu. No ZIK un projektiem, kas atbalsta AII inovācijas un uzņēmējdarbības spēju, tiek gaidīts, ka tie politikas veidotājiem būs vērtīgs pierādījumu un eksperimentālas mācīšanās avots pētniecībā, inovācijā un izglītībā, kā arī dažādās tematiskajās jomās.

Līdz šim ZIK gūtie labas prakses piemēri un zināšanas nav pietiekami kodificēti un efektīvi izplatīti. EIT turpina pildīt savu uzdevumu kā inovācijas institūts, kas spēj atklāt, analizēt un kodificēt inovatīvus paņēmienus, apgūto un EIT finansēto darbību (izglītība un apmācība, atbalsts inovācijai, atbalsts uzņēmējdarbībai) rezultātus, dalīties tajos un nodrošināt šādas prakses ieviešanu plašākā mērogā. Šīs darbības pamatā būs saites un sinerģija ar citām [priekšlikuma programmai "Apvārsnis Eiropa"] [pīlāra "Inovatīvā Eiropa"] iniciatīvām.

⁸ EIT Absolventu kopiena apvieno uzņēmējus un pārmaiņu veicinātājus, kuri ir piedalījušies ZIK īstenotā izglītības vai uzņēmējdarbības programmā. Kopienas veido vairāk nekā 5000 locekļu plašs tīkls.

3.5.3. Starptautiskā sadarbība

EIT valdes uzraudzībā, ievērojot programmas "Apvārsnis Eiropa" pieeju starptautiskajai sadarbībai un citu relevantu ES politiku un apspriežoties ar attiecīgajiem Komisijas dienestiem, EIT izstrādā vispārējus EIT un ZIK starptautiskās sadarbības pamatvirzienus.

EIT regulas darbības jomā EIT, izmantojot starptautisko sadarbību, centīsies savām darbībām panākt lielāku ietekmi un koordinē starptautiskas EIT finansētas darbības, ko veic ZIK. Uzmanība tiek veltīta tam, lai panāktu ciešu saskaņotību ar attiecīgajiem Eiropas Savienības politikas mērķiem un tās pētniecības un inovācijas prioritātēm un lai nodrošinātu Eiropas pievienoto vērtību. Starptautiskajā sadarbībā EIT, apspriežoties ar Komisiju, galveno uzmanību velta efektīvai globālu problēmu risināšanai, sekmējot attiecīgās starptautiskās iniciatīvas un ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu, nodrošinot piekļuvi talantiem un labāku inovatīvo risinājumu piedāvājumu un pieprasījumu.

3.6. Darbības nodrošināšana: darbības režīms

Šajā iedaļā ir iekļauti vairāki pasākumi, kuru mērķis ir pielāgot un uzlabot pašreizējo EIT un ZIK darbību. Efektīva, attiecīgi pilnvarota un stratēģiska EIT valde pārrauga minēto pasākumu īstenošanu EIT līmenī un nodrošina nepieciešamos stimulus un kontroli, tostarp, izmantojot uz sniegumu balstītu finansējuma piešķiršanas procesu, lai panāktu to, ka ZIK šos pasākumus īsteno.

3.6.1. ZIK darbības modelis

EIT nodrošina, lai ZIK īstenošana pilnībā atbilstu attiecīgajām prasībām, kas izriet no "Apvārsnis Eiropa" regulas, tostarp, nodrošinot, lai astoņas patlaban pastāvošās ZIK pārietu pie jauno programmas "Apvārsnis Eiropa" Eiropas partnerību īstenošanas kritēriju izpildes. Lai maksimāli palielinātu ZIK snieguma rezultātus un ietekmi, EIT tām sniedz stingrākus darbības norādījumus un nepārtraukti pārrauga ZIK snieguma atbilstību EIT regulā noteiktajiem pareizas pārvaldības, pārraudzības un izvērtēšanas principiem, kā arī principiem un kritērijiem, kas Eiropas partnerībām ir noteikti "Apvārsnis Eiropa" regulā, un saskaņotību ar programmas "Apvārsnis Eiropa" prioritātēm un rādītājiem. Ja ZIK sniegums ir nepietiekams vai ja tā nesniedz atbilstošus rezultātus, vai ja tai nav pievienotās vērtības Eiropā, tiek veikti pienācīgi korektīvi pasākumi.

EIT nodrošina, lai tiktu uzlabota nepārtraukta ZIK pieejamība, jo īpaši nodrošinot, ka ZIK piemēro saskaņotus, skaidrus un pārredzamus pievienošanās kritērijus jauniem dalībniekiem, kuri partnerībai nodrošina pievienoto vērtību, un paredz citus noteikumus, piemēram, pārredzamas procedūras to uzņēmējdarbības plānu sagatavošanai, kā arī sistemātiski pārbaudot ZIK darbības. ZIK arī veic savas darbības pilnīgi pārredzamā veidā aizvien ir atklātas un dinamiskas partnerības, kam var pievienoties jauni partneri visā Savienībā, tostarp arvien lielāks MVU īpatsvars, kuriem uz izcilības un inovāciju atbilstības pamata partnerībā ir pievienotā vērtība. Lai ierobežotu finansējuma koncentrāciju un ZIK darbībām nodrošinātu labumu no plaša partneru tīkla, uzņēmējdarbības plāna sagatavošanas procedūra (tostarp prioritāšu noteikšana, darbību atlase un līdzekļu piešķiršana) un ar to saistītie finansējuma lēmumi tiek padarīti pārredzamāki un iekļaujošāki. ZIK daudzgadu stratēģijās uzmanība tiks veltīta partnerības paplašināšanai, tostarp tādu jaunu sadarbības centru izveidei, kam valde piešķir pienācīgu budžetu. Lemjot par finansējumu, valde ņems vērā progresu, kas panākts virzībā uz daudzgadu stratēģijās minēto mērķu sasniegšanu, *inter alia*, sadarbības centru skaitu. ZIK palielina uzaicinājumu pieejamību, jo īpaši attiecībā uz projektiem, kas ir pieejami trešām personām. Visi šie pasākumi palielinās ZIK darbībās iesaistīto dalībnieku skaitu. Visbeidzot, ZIK savos regulārajos ziņojumos ziņo par jaunu partneru iesaistīšanu kā par vienu no saviem uz sniegumu balstīta finansējuma elementiem.

Tā kā ZIK darbojas visā inovācijas vērtību ķēdē, EIT nodrošina, lai ZIK uzņēmējdarbības plānos būtu panākts pienācīgs līdzsvars starp izglītības, uzņēmējdarbības un inovācijas darbībām un lai ZIK darbības tiktu īstenotas ar taupīgu un rentablu struktūru, kas nodrošina, lai administratīvās un pārvaldības izmaksas būtu minimālas. EIT nodrošina, lai ZIK panāktu gaidāmo ietekmi, īstenojot plašo darbību klāstu, kuras ir noteiktas ZIK uzņēmējdarbības plānos un kuras efektīvi palīdz sasniegt to mērķus, tostarp, iespējams, ietekmēt inovācijas ekosistēmas vietējā, reģionālā, valsts un ES līmenī. Katra ZIK partnera saistības visā iniciatīvas līguma darbības laikā tiek nodrošinātas, regulāri pārbaugot partnera faktisko ieguldījumu atbilstīgi sākotnējām saistībām. EIT nodrošina, lai ZIK būtu izveidota riska pārvaldības sistēma gadījumiem, kad daži partneri nespēj pildīt savas sākotnējās saistības.

3.6.2. *ZIK finansēšanas modelis*

Paredzams, ka EIT ar taupīgu un vienkāršotu finansēšanas modeli uzlabos ZIK ietekmi un ieguldījumu EIT un programmas "Apvārsnis Eiropa" mērķu sasniegšanā, kā arī stimulēs ZIK partneru iesaistīšanos. Lai palielinātu atbalsta pievienoto vērtību, EIT pielāgo savu finansēšanas modeli. EIT ievieš uzlabojumus četrās galvenajās jomās.

Pirmkārt, lai palielinātu privāto un publisko ieguldījumu apjomu, EIT pakāpeniski samazina savu finansējuma likmi ZIK darbībām ar pievienoto vērtību. Paredzams, ka finansēšanas modeļa pielāgošana palīdzēs ZIK panākt finanšu stabilitāti. Paredzams, ka tas mudinās ZIK partnerības pamatnolīguma darbības laikā pakāpeniski samazināt EIT finansējuma daļu savā uzņēmējdarbības plānā, vienlaikus palielinot līdzfinansējuma līmeni no avotiem, kas nav saistīti ar EIT. Arvien mazākas EIT finansējuma likmes ZIK darbībām ar pievienoto vērtību piemēro visos pilna ZIK darbības cikla posmos (darbības sākumposmā, tālākas attīstības posmā, stabilitātes posmā un EIT dotācijas pārtraukšanas posmā), kā izklāstīts turpmāk.

	Darbības sākšana	Tālāka attīstība	Stabilitāte	EIT dotācijas pārtraukšana
Gadi	1 - 4	5 – 7	8 – 11	12 – 15
EIT finansējuma likme	līdz 100 %	līdz 80 %	līdz 70 %	līdz 50 % 12. gadā, samazinājums par 10 % gadā

4. attēls. EIT līdzfinansējuma likmes 2021.–2027. gadam

Otrkārt, EIT nodrošina, lai dotāciju piešķiršanas procesā tiktu ievērots uz sniegumu balstīta finansējuma modelis. Tiek paplašināta daudzgadu dotāciju izmantošana. EIT finansējums tiek tieši piesaistīts progresam, kas ir panākts EIT regulas 10. pantā un 11. panta 2. punktā definētajās jomās, un ZIK mērķiem, kas izklāstīti to uzņēmējdarbības plānos, un to varētu samazināt, izmainīt vai neturpināt, ja nav rezultātu. Lai panāktu augstāko ietekmes līmeni, EIT *inter alia* nodrošinās lielākus stimulus ZIK jaunu partneru piesaistei un veiks korektīvus pasākumus, jo īpaši, pamatojoties uz to individuālo sniegumu.

Treškārt, EIT piemēro stingrus noteikumus novērtēšanas mehānisma pastiprināšanai pirms beidzas pirmais ZIK darbības septiņu gadu sākumposms saskaņā ar EIT regulas 10. un 11. pantu. Minētā novērtēšana, kas jāveic ar ārējo ekspertu palīdzību, ir atbilstīga starptautiskajai paraugpraksei, pārraudzības un izvērtēšanas kritērijiem, kas Eiropas partnerībām ir izvirzīti programmas "Apvārsnis Eiropa" regulā. Šo novērtēšanu veic pirms septiņu gadu sākumposma beigām. Novērtēšanas rezultātā valde pieņem lēmumu par to, vai turpināt finansiālo ieguldījumu ZIK, vai arī to neturpināt (tādējādi nepagarinot partnerības pamatnolīgumu ar attiecīgo ZIK) un pārdalīt līdzekļus darbībām ar labāku sniegumu. Valde pirms minētā lēmuma pieņemšanas lūdz dalībvalstu pārstāvju grupas atzinumu.

Visbeidzot, EIT turpinās vienkāršošanas centienus, lai mazinātu lieku administratīvo slogu ZIK⁹, ļaujot tām ātri un efektīvi īstenot gada uzņēmējdarbības plānu un daudzgadu stratēģiju. Tas nozīmē arī vienreizēju maksājumu vai vienības izmaksu izmantošanu attiecīgajām ZIK darbībām. Turklāt, lai nodrošinātu labāku līdzekļu plānošanu, jo īpaši inovācijas darbībām, un lai veicinātu ciešāku to partneru iesaistīšanos un ilgtermiņa ieguldījumus, kuri piedalās ZIK darbībās, EIT ar ZIK parakstīs daudzgadu dotāciju nolīgumus, tostarp uz snieguma balstīta finansējuma noteikumus, attiecīgā gadījumā saskaņā ar attiecīgajiem partnerības pamatnolīgumiem. Šiem daudzgadu dotāciju nolīgumiem nevajadzētu pārsniegt trīs gadus.

⁹ Jo īpaši tiktu pārtraukta ikgadējā ziņošana par ZIK papildu darbībām, kā Revīzijas palāta ieteikusi savā 2016. gada īpašajā ziņojumā (1. ieteikums, 51. lpp.).

3.6.3. EIT attiecības ar ZIK pēc partnerības pamat nolīguma izbeigšanas

EIT saskaņā ar programmas "Apvārsnis Eiropa" sistēmu Eiropas partnerībām izstrādā vispārējos principus attiecībām ar ZIK pēc partnerības pamat nolīguma izbeigšanas. Saskaņā ar padziļinātu neatkarīgu pētījumu, kas veikts ciešā sadarbībā ar Komisiju, EIT līdz 2023. gada beigām noteiks vispārējo satvaru attiecībām ar tām ZIK, ar kurām partnerības pamat nolīgums tiks izbeigts 2021.–2027. gada plānošanas periodā. Pamatojoties uz vispārējo satvaru un ja galīgā pārskata iznākums ir pozitīvs, EIT var noslēgt "sadarbības memorandu" ar ZIK, lai turpinātu aktīvu sadarbību ar ZIK pēc partnerības pamat nolīguma izbeigšanas. Memorandā *inter alia* iekļauj:

- tiesības un pienākumus, kas saistīti ar zinību triādes darbību turpināšanu, kā arī ZIK ekosistēmas un tīkla uzturēšanu, EIT zīmola izmantošanu, dalību EIT balvas piešķiršanā un citās EIT organizētajās iniciatīvās; EIT zīmes izmantošanu izglītības un mācību programmām; kā arī attiecības ar EIT Absolventu kopienu;
- nosacījumus dalībai EIT konkursos, ja tas ir relevanti, īpaši savstarpējās ZIK darbībās. Nosakot, kādus darbību veidus var atbalstīt, izmantojot uzaicinājumus dalībai konkursā, Valde ņems vērā padziļināto neatkarīgo pētījumu.

3. 7. Sinerģija un papildināmība ar citām programmām

Balstoties uz tā plašo darbības jomu un īpašo nozīmi, EIT ir ļoti piemērots tam, lai, izvairoties no dublēšanās, radītu sinerģiju un nodrošinātu papildināmību ar citām ES programmām vai instrumentiem, tostarp pastiprinot savu atbalstu ZIK to plānošanas un īstenošanas darbībās. Tālāk tekstā uzskaitīti konkrēti piemēri jomām, kurās paredzams, ka EIT veicinās sinerģiju vidējā termiņā un ilgtermiņā ārpus programmas "Apvārsnis Eiropa".

"Erasmus"

- *"Erasmus"* un EIT veidos sinerģiju starp to attiecīgajām kopienām. Sadarbība tiks vērsta uz to, lai *"Erasmus"* studentiem, kuri iestājušies augstākās izglītības iestādēs, kas ir ZIK partneres, nodrošinātu piekļuvi ZIK vasaras skolām vai citiem attiecīgiem mācību pasākumiem (piemēram, uzņēmējdarbības un inovāciju pārvaldības mācību pasākumi) un nodibinātu kontaktus ar ZIK absolventu tīklu.
- Sadarbības pasākumu vidū var būt arī EIT/ZIK mācību nodrošināšana akadēmiskajiem mācībspēkiem (no visām augstākās izglītības iestādēm, arī no tām, kuras nav ZIK partneres) par mācību programmām, kas integrē uzņēmējdarbību un inovāciju, kā arī izmēģina, pieņem un paplašina inovācijas praksi, ko ZIK izstrādājušas *"Erasmus"* tīklos (piemēram, augstākās izglītības iestāžu un uzņēmumu zināšanu apvienības), un otrādi.
- Iespēju robežās tiks nodrošināta sinerģija ar Eiropas universitāšu iniciatīvu, kas varētu palīdzēt integrēt EIT izglītības pasākumus, lai panāktu sistēmisku ietekmi.

Programma "Digitālā Eiropa"

- ZIK sadarbosies ar Eiropas digitālās inovācijas centriem, lai atbalstītu rūpniecības nozares un publiskā sektora organizāciju digitālo pārveidi.
- Tiks izpētītas iespējas, kā izmantot infrastruktūru un spējas, ko programmā *"Digitālā Eiropa"* (piemēram, datu resursi un mākslīgā intelekta algoritmu bibliotēkas; augstas veikspējas datošanas kompetences centri dalībvalstīs) ZIK ir attīstījušas izglītības un apmācību jomā, kā arī izmēģinājumu un demonstrējumu nolūkos inovācijas projektos.

Kohēzijas politikas fondi (jo īpaši Eiropas Reģionālās attīstības fonds un Eiropas Sociālais fonds)

- EIT ZIK ar sadarbības centru un RIS vienību starpniecību būtu jāveicina reģionālā un starpreģionālā sadarbība starp zinību triādes dalībniekiem (izglītība, pētniecība, uzņēmējdarbība) un vadošajām iestādēm sinerģijā ar reģionālo sadarbību un ieguldījumiem vērtību ķēdēs ar tām saistītajās pārdomātas specializācijas prioritāšu jomās, kā arī būtu jāsekmē pārdomātas specializācijas tematisko platformu darbs. EIT arī izvērtē iespējas dot ieguldījumu prasmju pilnveidošanas iniciatīvās kohēzijas politikas fondu ietvaros, izmantojot apmaiņu ar paraugpraksi.
- Lai attiecīgā gadījumā sekmētu sinerģiju starp EIT resursiem, kohēzijas politikas fondiem un citām Eiropas, valsts un/vai reģionālām programmām, EIT veicina pārdomātas specializācijas platformu un attiecīgo ZIK sadarbību.

"InvestEU"

- EIT ZIK cenšas sadarboties ar "InvestEU" konsultāciju centru, lai sniegtu tehnisko atbalstu un palīdzību ZIK atbalstītajiem uzņēmumiem projektu sagatavošanā, izstrādē un īstenošanā.
- EIT ZIK cenšas sekmēt "InvestEU" portāla izstrādi, lai – ciešā sadarbībā ar Komisijas dienestiem un sinerģijā ar EIP – ZIK atbalstītajiem uzņēmumiem ciešāk piesaistītu investorus un finanšu starpniekus.

"Radošā Eiropa"

- Darbībām, ko veiks nākamā ZIK kultūras un radošajās nozarēs, citu starpā relevanta būs arī jaunā programma "Radošā Eiropa". Ar šo programmu tiks veidota spēcīga sinerģija un papildināmība tādās jomās kā radošās prasmes, darbvietas un uzņēmējdarbības modeļi.

Vienotā tirgus programma (COSME)

- ZIK cenšas sadarboties ar Eiropas Biznesa atbalsta tīklu (*EEN*) un tā nozaru grupām, lai atvieglotu sadarbību starp uzņēmumiem, tehnoloģiju pārnesi un inovācijas partnerības uzņēmējiem, kuri vēlas attīstīt savu darbību visā ES un ārpus tās. *EEN* organizācijas veicinās EIT ZIK darbības to MVU starpā, kuri ir tā klienti. EIT izpēta sadarbību jauno uzņēmēju mobilitātes programmās, kas ir paredzētas viņu uzņēmējdarbības prasmju uzlabošanai.

4. RESURSI

4.1. Budžeta vajadzības

Budžets, kas EIT ir nepieciešams 2021.–2027. gadā, ir [3000] miljoni EUR, un tā pamatā ir divi galvenie elementi: 1) izdevumi astoņām pastāvošajām ZIK (tie atspoguļo to, ka trim no tām partnerības pamat nolīgumu termiņš beigsies līdz 2024. gadam) un divu jaunu ZIK izveidei (2023. un 2026. gadā); un 2) administratīvie izdevumi.

Aptuveni [2920] miljoni EUR (97 % no kopējā EIT budžeta) ir paredzēti pastāvošo un jauno ZIK finansēšanai, un no tiem:

- vismaz 10 % un ne vairāk kā 15 % tiks atvēlēti reģionālajai inovācijas shēmai;
- ne vairāk kā 7 % tiek atvēlēti ZIK savstarpējām darbībām, tostarp uzaicinājumiem dalībai konkursos, kas adresēti tām ZIK, ar kurām ir izbeigts partnerības pamat nolīgums;
- ne vairāk kā 3 % tiek atvēlēti jaunam izmēģinājuma projektam, lai palīdzētu veidot AII uzņēmējdarbības un inovācijas spēju.

Paredzams, ka ieviešot pakāpenisku EIT finansējuma likmes samazināšanu, ZIK piesaistīs vēl [1500] miljonus EUR no citiem publiskiem un privātiem avotiem. Budžets divu jaunu ZIK izveidei (kas sāks darboties attiecīgi 2023. un 2026. gadā) būs aptuveni [300] miljoni EUR. Ja EIT būs pieejams papildu budžets, tas varētu arī izveidot vēl kādu ZIK.

EIT turpina būt taupīga un dinamiska organizācija. Administratīvo izdevumu izmaksas, kas sedz nepieciešamās personāla, administratīvās, infrastruktūras un darbības izmaksas, palielināsies, taču vidēji nepārsniegs 3 % no EIT budžeta. Daļu administratīvo izdevumu sedz Ungārija, līdz 2029. gada beigām nodrošinot bezmaksas biroja telpas. Tādēļ, pamatojoties uz iepriekš minēto, administratīvie izdevumi 2021.–2027. gadā būs apmēram [80] miljoni EUR.

4.2. Ietekme (pārraudzība un izvērtēšana)

Paredzams, ka EIT ietekmes izvērtējums nākamajā plānošanas periodā tiks pastāvīgi uzlabots, ņemot vērā gūtās atziņas un līdz šim uzkrāto pieredzi. EIT saskaņā ar EIT regulas 10., 11. un 19. pantu piemēro izvērtēšanas, ziņošanas un pārraudzības satvaru, kas nodrošina saskaņotību ar vispārējo pieeju, kas pieņemta programmai "Apvārsnis Eiropa", vienlaikus sekmējot elastību. Jo īpaši tiek uzlabota atgriezeniskā saikne starp Komisiju, EIT un ZIK, lai konsekventi, saskaņoti un efektīvi sasniegtu mērķus.

4.2.1. Ziņošana un pārraudzība

EIT uzlabo savas pašreizējās pārraudzības sistēmas un ievieš ziņošanas un pārraudzības satvaru, tostarp galvenos snieguma rādītājus, kas ir saskaņoti ar [programmas "Apvārsnis Eiropa"] galvenajiem ietekmes ceļiem. ZIK snieguma rādītāju un rezultātu ziņošana un pārraudzība būs galvenais EIT uzdevumsun to īsteno sadarbībā ar programmas "Apvārsnis Eiropa" kopīgajiem korporatīvajiem pakalpojumiem. ZIK ziņošanas un pārraudzības sistēma tiek iestrādāta vispārējā programmas "Apvārsnis Eiropa" pārraudzības sistēmā, jo īpaši, ieviešot kopējus datu modeļus, tostarp kopējā datubāzē uzglabāto datu vākšanu. Komisija piedalās kopīgā visu relevanto ietekmes un pārraudzības rādītāju un instrumentu izstrādē, kurus pilnveido vai piemēro EIT, lai nodrošinātu saderību ar vispārējo programmas "Apvārsnis Eiropa" pārraudzības sistēmu un atbilstību tai, tostarp galvenajiem ietekmes ceļiem, Eiropas partnerību un stratēģiskās plānošanas procesa kritēriju sistēmai. Ar valdes lēmumu tiek ieviesta pastāvīga pārraudzība, kā arī starpposma pārskatīšanas un novērtēšanas procedūras, tostarp, lai noteiktu pareizu kvantitatīvo un kvalitatīvo rādītāju kopumu un ar tiem saistīto pamatscenāriju un mērķus. Turklāt EIT ņem vērā metodikas "Inovācijas radars" izmantošanu programmā "Apvārsnis Eiropa" un izpēta, kā ZIK varētu izmantot "Inovācijas radaru", lai uzlabotu savas pārraudzības darbības.

Šādas pārraudzības rezultāti tiks izmantoti ZIK uzņēmējdarbības plānošanas procesos un tie noteiks EIT uz sniegumu balstītā ZIK darbību finansējuma piešķiršanu, kā arī tos izmantos, lai sagatavotu partnerības pamatnolīgumus un dotāciju nolīgumus ar ZIK kā atbalsta saņēmējām. Turklāt paredzams, ka ZIK pārraudzības rezultāti tiks izmantoti Eiropas partnerībām paredzētajā stratēģiskās koordinācijas procesā.

Paredzams, ka EIT darbības, tostarp tās, kuras pārvalda ar ZIK starpniecību, *ietekmēs*

- 1) *tehnoloģijas/ekonomiku/inovāciju*, ietekmējot uzņēmumu izveidi un izaugsmi, kā arī tādu jaunu inovatīvu risinājumu izstrādi, ar ko risina globālas problēmas, rada tiešas un netiešas darbvietas un mobilizē citus publiskā un privātā sektora ieguldījumus;

- 2) *zinātni un izglītību*, stiprinot cilvēkkapitālu pētniecībā un inovācijā, uzlabojot inovatīvās un uzņēmējdarbības prasmes gan individuālā, gan organizācijas līmenī un veicinot to, lai zināšanas un inovācijas tiktu radītas un atklāti izplatītas sabiedrībā;
- 3) *sabiedrību*, pievēršoties ES politikas prioritātēm tādās jomās kā klimata pārmaiņas, enerģija, izejmateriāli, veselība vai pārtika ar inovatīviem risinājumiem, sadarbību ar iedzīvotājiem un galalietotājiem, un stiprinot inovatīvu risinājumu ieviešanu šajās sabiedrības jomās.

EIT nodrošinās konkrētu sabiedrības rādītāju izstrādi ZIK darbības jomās un tās regulāru pārraudzību saskaņā ar programmas "Apvārsnis Eiropa" sistēmu attiecībā uz ietekmi uz sabiedrību. Līdztekus programmas "Apvārsnis Eiropa" rādītāju sistēmas izstrādei EIT kopā ar Komisiju izstrādā papildu rādītājus, tostarp ietekmes uz sabiedrību rādītājus ZIK darbības jomās, un tie atspoguļo vispārējo pieeju Eiropas partnerībām, kas veicina zinātnisko, ekonomisko ietekmi un ietekmi uz sabiedrību. Kopumā ietekmes rādītāju saskaņošana ar programmu "Apvārsnis Eiropa" ir vērsta uz to, lai pārraudzītu virzību uz noteikto mērķu sasniegšanu laika gaitā. Paredzams, ka tas nodrošinās salīdzinošu pierādījumu bāzi rezultātiem un ietekmei, ko ZIK rada attiecībā uz pārējo programmas daļu. Turklāt EIT nodrošina to, lai pārraudzības sistēma gūtu panākumus saistībā ar darbībām, kas raksturīgas ZIK modelim, piemēram, zinību triādes integrācija un uzņēmējdarbības prasmes. Piemēram, ar izglītību saistīto EIT darbību (tostarp to, kuras atbalsta AII spējas) rādītāji pārrauga cilvēkkapitāla prasmju apguvi (īstermiņā), karjeru (vidējā termiņā) un darba apstākļus (ilgtermiņā), AII iesaisti un spēju uzlabošanu (īstermiņā) vai AII lomu un sniegumu vietējās inovācijas ekosistēmās (vidējā termiņā un ilgtermiņā).

Pastāvīga ZIK pārraudzība *inter alia* ir vērsta uz šādiem aspektiem:

- virzība uz finanšu stabilitāti,
- virzība uz visas Eiropas pārklājumu un pieejamību,
- efektivitāte uzņēmējdarbības paātrināšanā (piem., izveidotie un atbalstītie straujas izaugsmes uzņēmumi),
- ZIK administratīvās un pārvaldības izmaksas.

Turpmāk tabulā sniegts neizsmeļošs saraksts ar galvenajiem snieguma rādītājiem un to mērķiem, attiecībā uz kuriem paredzēts, ka EIT tos pārraudzīs 2021.–2027. gadā. Šie rādītāji sniedz galvenās ievirzes tam, kādi ieguldījumi un rezultāti ir nepieciešami, lai pārraudzītu to, kā tiek sasniegti EIT galvenie mērķi 2021.–2027. gadam, piemēram, veicināt inovāciju un uzņēmējdarbību ar labākas izglītības palīdzību, uzlabot savu vietējo un reģionālo ietekmi un pieejamību potenciālajiem partneriem un ieinteresētajām personām, nodrošināt līdzsvaru starp ieņēmumiem un izdevumiem, izveidot jaunus sadarbības centrus un ieviest tirgū jaunus inovatīvus risinājumu globālu problēmu risināšanai.

Galvenie snieguma rādītāji	Mērķis 2023. gadam (atsauces gads – 2020. gads)	Mērķis 2027. gadam (atsauces gads – 2020. gads)
To vienību/organizāciju skaits, kuras piedalās EIT un ZIK darbībās	20 % palielinājums	50 % palielinājums
Tirgū laisto inovāciju (produktu un pakalpojumu) skaits	1500	4000
Augstākās izglītības iestādes, kas iesaistītas EIT un ZIK darbībās	285	680
To studentu skaits, kuri iesaistīti EIT un ZIK izglītības darbībās	8500	25 500
Atbalstīto jaunuzņēmumu skaits	300	700
ZIK līdzfinansējums	700 MILJ. EUR	1500 MILJ. EUR
To vienību/organizāciju skaits, kuras piedalās EIT un ZIK darbībās no reģioniem, kas ir ārpus ZIK sadarbības centru reģioniem	50 % palielinājums	100 % palielinājums

EIT nodrošina, ka ar tā iekšējās pārraudzības sistēmas palīdzību savāktie projektu dati, tostarp ZIK rezultāti, ir pilnībā integrēti programmas "Apvārsnis Eiropa" vispārējā datu pārvaldības sistēmā. EIT nodrošinās, ka detalizēta informācija, kas iegūta tā pārraudzības un izvērtēšanas procesā, ir laikus pieejama kopējā e-datubāzē par programmas "Apvārsnis Eiropa" īstenošanu. Turklāt EIT nodrošina īpašu ziņošanu par kvantitatīvo un kvalitatīvo ietekmi, tostarp par solītajiem un faktiski sniegtajiem finanšu ieguldījumiem.

4.2.2. Izvērtēšana, starpposma pārskatīšana un visaptveroša novērtēšana

Komisija saskaņā ar EIT regulas un "Apvārsnis Eiropa" regulas noteikumiem veic periodiskus EIT darbību izvērtējumus, tostarp izvērtējot darbības, kas tiek pārvaldītas ar ZIK starpniecību. Saskaņā ar EIT regulas 19. panta 2. punktu šajos izvērtējumos jo īpaši vērtē, cik lietderīgas, efektīvas, relevantas un saskaņotas ir EIT darbības, tostarp ar ZIK starpniecību veiktās darbības, un kāda ir to ES pievienotā vērtība. To pamatā ir neatkarīgi ārējie izvērtējumi, un tie tiks izmantoti programmas "Apvārsnis Eiropa" vispārējā starpposma izvērtējumā un galīgajā izvērtējumā.

Pirms partnerības pamat nolīguma septītā gada beigām EIT ar ārējo ekspertu palīdzību par katru ZIK veiks visaptverošu novērtējumu, kā arī termiņa pagarināšanas gadījumā – pirms pamat nolīguma termiņa beigām veiks galīgo pārskatīšanu. Pamatojoties uz pirmo novērtējumu valde pieņems lēmumu par to, vai partnerības pamat nolīgumu pēc pirmajiem septiņiem gadiem pagarināt, savukārt galīgo pārskatīšanu izmantos par pamatu sarunām par iespējamo sadarbības memorandu. Saskaņā ar EIT regulas 11. panta 2. punktu minētajos izvērtējumos EIT valde jo īpaši ņems vērā pārraudzības kritērijus, kas "Apvārsnis Eiropa" regulā ir noteikti Eiropas partnerībām, ZIK mērķu sasniegšanu un tās koordināciju ar citām relevantām pētniecības un inovācijas iniciatīvām, panākto finanšu stabilitātes līmeni, ZIK spēju nodrošināt pieejamību jauniem dalībniekiem un tās panākumus jaunu dalībnieku piesaistīšanā, nepārsniedzot EIT regulas 20. pantā minēto Savienības finansiālo ieguldījumu, ES pievienoto vērtību un to, cik relevants ir panāktais attiecībā uz EIT mērķiem.

Turklāt saskaņā ar EIT regulas 11. panta 1.a punktu valdes uzraudzībā EIT sagatavos starpposma pārskatus par ZIK sniegumu un darbībām pirmajos trīs partnerības pamat nolīguma gados (t. i. ZIK sākumposmā) un attiecīgajā gadījumā – trijos gados pēc tā pagarināšanas (t. i. stabilitātes posmā). Minēto pārskatu pamatā ir EIT veiktā ikgadējā pārraudzība; tie palīdz EIT valdei jau laikus uzzināt pazīmes par ZIK sniegumu attiecībā uz tās stratēģiju un mērķiem, kā arī tās atbilstību EIT valdes norādēm.

Saskaņā ar EIT regulas 11. panta 3. punktu, ja pastāvīgā pārraudzība, starpposma pārskati vai ZIK visaptverošie novērtējumi liecina par nepietiekamu progresu jomās, kas minētas 10. pantā, vai par Eiropas pievienotās vērtības trūkumu, valde veic pienācīgus korektīvus pasākumus. Korektīvie pasākumi var izpausties kā EIT finansiālā ieguldījuma samazināšana, izmainīšana vai atcelšana, gan arī kā saistoši ieteikumi attiecībā uz ZIK darbībām vai ierosinājumi pielāgot tās izpildes un darbības modeļus.

Šo starpposma pārskatu un izvērtējumu rezultātus dara publiski pieejamus, paziņo dalībvalstu pārstāvju grupai un ziņo par tiem Eiropas partnerībām paredzētajam stratēģiskās koordinēšanas procesam.

5 1.A PIELIKUMS

Prioritārā joma jaunas zināšanu un inovāciju kopienas izveidei 2023. gadā ir šāda:

kultūras un radošās nozares.

Iespējamo prioritāro jomu uzskaitījums attiecībā uz otras jaunas zināšanu un inovāciju kopienas izveidi 2026. gadā ir šāds:

- Ūdens, jūras un jūrlietu joma
- Drošības un noturības joma
- Iekļaušanas, integrācijas un migrācijas joma

6. 1.B PIELIKUMS

FAKTU LAPA PAR ZINĀŠANU UN INOVĀCIJU KOPIENU "KULTŪRAS UN RADOŠĀS NOZARES"

Problēma

Kultūras un radošās nozares (KRN) var sniegt horizontālu risinājumu virknei gaidāmu, pastāvīgu problēmu, kuras var risināt ar pētniecības un inovācijas darbību palīdzību. Šīs problēmas var iedalīt četros pīlāros: 1) Eiropas iedzīvotāju jaunrade, kultūras daudzveidība un vērtības; 2) Eiropas identitāte un kohēzija; 3) Eiropas nodarbinātība, ekonomikas noturība vieda izaugsme; un 4) Eiropa kā pasaules mēroga dalībiece.

Eiropas iedzīvotāju jaunrade un kultūras daudzveidība ir atkarīga no noturīgām un spēcīgām kultūras un radošajām nozarēm. Tomēr šīs nozares, jo īpaši audiovizuālā nozare vai mūzikas nozare, saskaras ar vairākām problēmām, kas saistītas ar arvien sīvāko pasaules mēroga dalībnieku konkurenci un digitālo pāreju.

- Lai piesaistītu jaunas klausītāju paaudzes, ražotājiem, izplatītājiem, raidorganizācijām, kinoteātriem un visu veidu kultūras organizācijām jārada jauninājumi.
- Uzņēmējdarbības un transversālu prasmju trūkums kultūras un radošajās nozarēs ¹⁰ attiecas gan uz jaunām apakšnozarēm, gan arī uz ļoti tradicionālām nozarēm, kurās notiek būtiska digitālā pārveide. Šīs prasmes ir nepieciešamas inovācijai, un tās ir ļoti svarīgas, ņemot vērā darba tirgus pārmaiņas, ar ko saskaras nozare.

Sabiedrības problēmas, kas ir saistītas ar **Eiropas identitāti un kohēziju**, kopumā var raksturot kā tādas, kurām trūkst saiknes, kas vieno dažādas sabiedrības daļas, tostarp dažādas teritorijas. To vidū ir aspekti, kas ir saistīti ar sociālo atstumtību, nepieciešamību veidot ciešākas saites starp kultūrām un veidot kopīgu piederību, pamatojoties uz mūsu kultūras daudzveidību un kopīgo mantojumu, un ko varētu risināt ar iekļaujošu un pieejamu kopienas līdzdalību, inovācijām dizainā, arhitektūrā un sabiedrisku vietu izmantošanā, kā arī ar kultūrā balstītu sociālo inovāciju. Proti:

- sadarbība pētnieku starpā un starp pētniecību un rūpniecību ir ierobežota, kā arī pētniecības un izstrādes centienu koordinācija, metožu, rezultātu un paraugprakses apmaiņa nav pietiekama;
- radošo kopu un inovācijas centru integrācijas līmenis nav pietiekams;
- liela daļa reģionālo pārdomātas specializācijas prioritāšu Eiropā ietver atsauces uz kultūru no dažādiem aspektiem (piemēram, kultūras mantojums, radošās nozares, māksla utt.). KRN ZIK ir augsts potenciāls, ņemot vērā kultūras un jaunrades lielo nozīmi pilsētu un reģionu ekonomikas un sociālajā attīstībā un to spēju vēl vairāk palīdzēt novērst atšķirības visā Eiropā.

¹⁰ Eiropas universitāšu kultūras un radošās studijas lielākoties ir vērstas uz "radošo daļu", un to absolventi ne vienmēr ir gatavi iekļauties modernā darba tirgū, jo tiem trūkst starpnozaru (uzņēmējdarbības, digitālo, finanšu pārvaldības) prasmju. Attiecībā uz augstākās izglītības iestādēm ES atpaliek no ASV saistībā ar studijām saziņas un plašsaziņas līdzekļu jomā (savukārt ES universitātēm ir labāki rādītāji tradicionālākos studiju priekšmetos, piemēram, mākslā, dizainā vai izpildītājmākslā).

Starp problēmām, kas ir saistītas ar **Eiropas nodarbinātību, ekonomikas noturību un viedu izaugsmi**, ir tādi ekonomikas jautājumi kā bezdarbs (jo īpaši jauniešu bezdarbs) un globālā konkurence.

- Tirgus koncentrācija ir augsta – aptuveni 50 % no kopējā apgrozījuma un pievienotās vērtības tiek radīti Vācijā, Apvienotajā Karalistē un Francijā.
- Eiropas rūpniecības nozari skar digitalizācija un globalizācija, kā arī to spēcīgā ietekme uz to, kā mākslinieki veido un izplata savus darbus un uzrunā auditoriju.
- Attiecībā uz jaunrades, kultūras un mākslas darbiem to rezultātu vai produktu monetarizācija bieži vien ir problemātiska, un tādējādi veidojas izteikti nestabilas nodarbinātības jomas. Būtu jārod jauni inovatīvi veidi mikro, mazo un vidējo radošo un kultūras uzņēmumu un organizāciju atbalstam.

Visbeidzot, pie **Eiropas kā pasaules līmeņa dalībnieces** uzdevumiem pieder arī nepieciešamība uzlabot Eiropā radītā kultūras satura izplatīšanu. Eiropai ir jāsaglabā konkurētspēja globālajā digitālajā sacensībā par jaunu tehnoloģiju (piemēram, mākslīgā intelekta, lietu interneta, blokķēžu) radīšanu, jo pasaules mērogā KRN ir svarīgas šo tehnoloģiju satura, produktu un pakalpojumu veidotājas. Turklāt globālā mērogā KRN (piemēram, projektēšana, arhitektūra u. c.) aktīvi veicina ilgtspējīgu attīstību un virza zaļo inovāciju, savukārt kultūras saturs (literatūra, filmas un māksla) papildus savai patstāvīgajai vērtībai var vairo arī izpratni par ekoloģiskām problēmām un veidot sabiedrības viedokli.

Nozīme un ietekme

EIT ZIK kultūras un radošajās nozarēs ar holistisku un integrētu pieeju palīdzēs risināt visas iepriekš minētās problēmas. Aptverot gandrīz visas mūsu dzīves, sabiedrības un ekonomikas nozares, šāda ZIK būs ļoti svarīga tās ietekmes uz ekonomiku un sabiedrību ziņā, paverot stratēģiskas iespējas ekonomikas, tehnoloģiju un sociālās inovācijas jomā.

Ar kultūru saistītas un jaunrades rosinātas inovācijas veicina Eiropas konkurētspēju vai nu tieši – radot jaunus uzņēmumus un darbvietas, vai netieši – radot starpnozaru priekšrocības plašākai ekonomikai, tādējādi uzlabojot dzīves kvalitāti un palielinot Eiropas pievilcību. KRN arvien vairāk tiek uzskatītas par jauniem viedas, ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes un nodarbinātības avotiem, un tajās jau ir nodarbināti vairāk nekā 12 miljoni ES iedzīvotāju, kas ir 7,5 % no visiem ES nodarbinātajiem iedzīvotājiem.

Kultūras un jaunrades ieguldījums inovācijā neaprobežojas tikai ar tiešu KRN ietekmi, jo inovācijas kopumā arvien vairāk virza ar tehnoloģijām nesaistīti faktori, piemēram, jaunrade, dizains un jauni organizatoriskie procesi vai uzņēmējdarbības modeļi. Jo īpaši KRN, kurām ir atšķirīgas vērtību ķēdes (piemēram, mūzika, māksla, dizains, mode, audiovizuālā māksla, videospēles, arhitektūra u. c.), piemīt ekonomikas ziņā spēcīgas inovācijas spējas, un tās spēj veicināt inovāciju citās ekonomikas nozarēs.

Kultūrai un līdzdalībai kultūras pasākumos ir tieša ietekme uz iedzīvotāju labklājību un sociālo iekļaušanu. KRN vairo sabiedrības identitātes, demokrātijas un kopienas līdzdalības vērtības. Kultūrai ir liels potenciāls stiprināt Eiropas piederības sajūtu, kur daudzveidība ir priekšrocība. Tas ir ļoti svarīgi, lai nodrošinātu noturību, sociālo piekļuvi, sabiedrības kohēziju, radikalizācijas novēršanu un dzimumu līdztiesību un risinātu Eiropas politiskās neskaidrības un vajadzību pēc vienotības.

EIT ZIK kultūras un radošajās nozarēs uzlabos tīklu veidošanas iespējas, sadarbību, līdzradīšanu un zinātības pārnesi starp izglītību, pētniecību un uzņēmējdarbību, kultūras un radošajās nozarēs un citās sabiedrības un ekonomikas nozarēs. Tā stimulēs augšupējas un lejupējas iniciatīvas reģionālā, valstu un ES līmenī. Tā izstrādās vajadzīgos pamatnosacījumus jaunu uzņēmumu veidošanai un paplašināšanai inovatīvās ekosistēmās. Tā pētniekiem un studentiem daudzās disciplīnās (tostarp mākslas, humanitāro zinātņu, uzņēmējdarbības, sociālo un lietišķo zinātņu jomā) un KRN un citu nozaru uzņēmējiem dos zināšanas un prasmes, kas vajadzīgas, lai radītu inovatīvus risinājumus un pārvērstu tos par jaunām uzņēmējdarbības iespējām. Tā nodrošinās turpmāku savstarpēju bagātināšanos ar citām ekonomikas un rūpniecības nozarēm, darbojoties kā inovācijas paātrinātājs.

Sinergija un papildināmība ar esošajām iniciatīvām

ZIK kultūras un radošajās nozarēs papildinās vairākas citas Savienības iniciatīvas, kā arī dalībvalstu iniciatīvas. Paredzams, ka ES līmenī tiks panāktas šādas turpmāk izklāstītās galvenās sinerģijas.

Sagaidāms, ka ZIK kultūras un radošajās nozarēs veidos spēcīgu sinerģiju ar attiecīgām politikas iniciatīvām, kas paredzētas programmā "Apvārsnis Eiropa" un jo īpaši II pīlārā ar kopu ["Iekļaujoša un droša sabiedrība"] un tās darbības jomās "Kultūras mantojums un demokrātija". Nākotnes ZIK varētu sniegt arī vērtīgus horizontālus ieguldījumus dažādās darbībās, kas būtu jāveic kopā ["Digitālā joma un rūpniecība"], jo īpaši attiecībā uz ražošanas tehnoloģijām, kurās nepieciešamība izstrādāt jaunus produktus lielā mērā ir atkarīga no KRN. Turklāt tā varētu efektīvi papildināt citas programmas "Apvārsnis Eiropa" daļas, esošās EIT *Digital* darbības un darbības, kas paredzētas citās ES programmās, piemēram, "InvestEU", "Digitālā Eiropa" vai kohēzijas politikas fondos.

Jaunā programma "Radošā Eiropa" būs īpaši svarīga saistībā ar darbībām, ko veic ZIK kultūras un radošajās nozarēs. Šajā programmā ir izvēlēti virzieni un īpaši uzaicinājumi, kas atspoguļo dažas jau iepriekš minētās problēmas, ar kurām saskaras nozare (piemēram, prasmes, nodarbinātība un uzņēmējdarbības modeļi radošajās nozarēs utt.), un kam būtu nepieciešama spēcīga sinerģija un papildināmība. Saskaņā ar "InvestEU" un ņemot vērā ierobežoto piekļuvi finansējumam kultūras un radošajām nozarēm, būtu gaidāma sinerģija ar kultūras un radošo nozaru garantiju mehānismu, finanšu mehānismu, kas palīdzētu izvērst kultūras un radošos projektus, nodrošinot apdrošināšanu finanšu starpniekiem.

Pārdomātas specializācijas stratēģijas (S3) platforma rūpniecības modernizācijai ir noteikusi vairākas pētniecības un inovācijas stratēģijas, kas vērstas uz KRN un pēta jaunas saiknes starp vietējiem aktīviem, potenciālajiem tirgiem un sabiedrības problēmām, iesaistot lielu uzņēmējdarbības dalībnieku kopumu. Īpaši svarīgs jautājums saistībā ar S3 stratēģijām ir jaunu partnerību veicināšana starp pētniecības organizācijām, uzņēmumiem un valsts iestādēm, aicinot izveidot jaunas sadarbības platformas.

Secinājums

EIT ZIK kultūras un radošajās nozarēs ir vispiemērotākā, lai risinātu iepriekš izklāstītās galvenās ekonomikas un sabiedrības problēmas. Jaunrade ir viens no galvenajiem inovācijas virzītājspēkiem, un ZIK kultūras un radošajās nozarēs spēj atraisīt kultūrā balstītas jaunrades potenciālu un palīdzēt stiprināt Eiropas konkurētspēju un viedu izaugsmi.

EIT ZIK kultūras un radošajās nozarēs:

- samazinās kultūras un radošo nozaru inovācijas vides sadrumstalotību, veicinot tādu inovācijas ekosistēmu izveidi, kas apvienos dalībniekus un tīklus dažādās nozarēs un disciplīnās vietējā, reģionālā, valsts un ES līmenī;
- apmācīs jauno novatoru paaudzi KRN nozarēs, nodrošinot tiem nepieciešamās uzņēmējdarbības un tehniskās prasmes, kas vajadzīgas, lai pilnveidotos ātri mainīgā vidē;
- veicinās pareizu pamatnosacījumu izstrādi, lai idejas pārveidotu par jauniem tehnoloģiju sasniegumiem un sociālo inovāciju, kas dos labumu ES iedzīvotājiem un uzlabos viņu dzīves kvalitāti;
- veicinās jaunu uzņēmumu izveidi un attīstību kultūras un radošajās nozarēs, mobilizējot uzņēmējdarbības nozares ieguldījumus un ilgtermiņa saistības;
- veidos sinerģiju ar esošajām ZIK, kā arī ar citām Eiropas partnerībām, programmām un iniciatīvām inovācijas veicināšanai citās ārpus kultūras un radošajām nozarēm esošās ekonomikas nozarēs;
- stiprinās ES kā globāla mēroga dalībnieces nozīmi kultūras un radošajās nozarēs, izmantojot Eiropas iedzīvotāju jaunrades spēju un kultūras daudzveidību.